

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē araṇyakāṇḍē

॥ ṣaṣṭitamaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ṣaṣṭitamah sargaḥ ॥

vilapatā śrīrāmēṇa vṛkṣān paśūṃśca prati sītāviṣayakavārtāyā
jijñāsanam bhrāntasya tasya rōdanam bhūyō bhūyastēna
sītāyā anvēṣanam ca

bhṛsamāvrajamānasya
tasyādhō vāmalōcanam |
prāsphuraccāskhalad rāmō
vēpathuścāsyā jāyatē || 3.60.1 ||

upālakṣya nimittāni
sōśubhāni muhurmuḥ |
apī kṣēmam tu sītāyā
iti vai vyājahāra ha || 3.60.2 ||

tvaramāṇō jagāmātha
sītādarśanalālasaḥ |
śūnyamāvasatham dṛṣṭvā
babhūvōdvignamānasaḥ || 3.60.3 ||

udbhramanniva vēgēna
vikṣipan raghunandanaḥ |

tatra tatrōṭajasthāna -
 mabhivīkṣya samantataḥ || 3.60.4 ||

dadarśa parṇasālāṃ ca
 sītayā rahitāṃ tadā |
 śriyā virahitāṃ dhvastāṃ
 hēmantē padminīmiva || 3.60.5 ||

rudantamiva vṛkṣaiśca
 glānapuṣpamṛgadvijam |
 śriyā vihīnaṃ vidhvastaṃ
 santyaktaṃ vanadaivataiḥ || 3.60.6 ||

viprakīrṇājina kuśaṃ
 vipraviddhabṛsīkaṭam |
 drṣṭvā sūnyōṭajasthānaṃ
 vilalāpa punaḥ punaḥ || 3.60.7 ||

hṛtā mṛtā vā naṣṭā vā
 bhakṣitā vā bhaviṣyati |
 nilīnāpyathavā bhīru -
 rathavā vanamāśritā || 3.60.8 ||

gatā vicētum puṣpāṇi
 phalānyapi ca vā punaḥ |
 athavā padminīṃ yātā
 jalārthaṃ vā nadīṃ gatā || 3.60.9 ||

yatnānmṛgayamāṇastu
 nāsasāda vanē priyām |

śōkaraktēkṣaṇaḥ śrīmā -
 nunmatta iva lakṣyatē || 3.60.10 ||

vṛkṣād vṛkṣam pradhāvan sa
 girīṃścāpi nadīnadam |
 babhrāma vilapan rāmaḥ
 śōkapañkārṇavaplutaḥ || 3.60.11 ||

asti kaccittvayā dṛṣṭā
 sā kadambapriyā priyā |
 kadamba yadi jānīṣē
 śaṃsa sītāṃ śubhānanām || 3.60.12 ||

snigdhapallavasañkāsām
 pītakausēyavāsinīm |
 śaṃsasva yadi sā dṛṣṭā
 bilva bilvōpamastanī || 3.60.13 ||

athavārjuna śaṃsa tvaṃ
 priyām tāmarjunapriyām |
 janakasya sutā tanvī
 yadi jīvati vā na vā || 3.60.14 ||

kakubhaḥ kakubhōruṃ tām
 vyaktaṃ jānāti maithilīm |
 latāpallavapuṣpādhyō
 bhāti hyēṣa vanaspatiḥ || 3.60.15 ||

bhramarairupagītaśca
 yathā drumavarō hyasi |

ēṣa vyaktaṃ vijānāti
tilakastilakapriyām || 3.60.16 ||

aśōka śōkāpanuda
śōkōpahatacētanam |
tvannāmānaṃ kuru kṣipraṃ
priyāsandarśanēna mām || 3.60.17 ||

yadi tāla tvayā dṛṣṭā
pakvatālōpamastanī |
kathayasva varārōhāṃ
kāruṇyaṃ yadi tē mayi || 3.60.18 ||

yadi dṛṣṭā tvayā jambō
jāmbūnadasamaprabhā |
priyāṃ yadi vijānāsi
niḥśaṅka kathayasva mē || 3.60.19 ||

ahō tvaṃ karṇikārādya
puṣpitaḥ śōbhasē bhṛśam |
karṇikārapriyāṃ sādhvīṃ
śaṃsa dṛṣṭā yadi priyā || 3.60.20 ||

cūtanīpamahāsālān
panasān kuravān dhavān |
dāḍimānapī tān gatvā
dṛṣṭvā rāmō mahāyaśāḥ || 3.60.21 ||

bakulānatha punnāgāṃ -
ścandanān kētakāṃstathā |

pr̥cchan rāmō vanē bhrānta
unmatta iva lakṣyatē || 3.60.22 ||

athavā mṛgaśāvākṣiṃ
mṛga jānāsi maithilīm |
mṛgaviprēkṣaṇī kāntā
mṛgībhiḥ sahitā bhavēt || 3.60.23 ||

gaja sā gajanāsōru -
ryadi dṛṣṭā tvayā bhavēt |
tām manyē viditām tubhya -
mākhyāhi varavāraṇa || 3.60.24 ||

śārdūla yadi sā dṛṣṭā
priyā candranibhānanā |
maithilī mama visrabdhah
kathayasva na tē bhayam || 3.60.25 ||

kiṃ dhāvasi priyē nūnaṃ
dṛṣṭāsi kamalēkṣaṇē |
vṛkṣairācchādya cātmānaṃ
kiṃ māṃ na pratibhāṣasē || 3.60.26 ||

tiṣṭha tiṣṭha varārōhē
na tē'sti karuṇā mayi |
nātyarthaṃ hāsyāśīlāsi
kimarthaṃ māmupēkṣasē || 3.60.27 ||

pītakausēyakēnāsi
sūcitā varavarṇini |

dhāvantyapi mayā dṛṣṭā
tiṣṭha yadyasti sauhrdam || 3.60.28 ||

naiva sā nūnamathavā
hiṃsitā cāruhāsinī |
kṛcchraṃ prāptaṃ na māṃ nūnaṃ
yathōpēkṣitumarhati || 3.60.29 ||

vyaktaṃ sā bhakṣitā bālā
rākṣasaiḥ piśitāśanaiḥ |
vibhajyāṅgāni sarvāṇi
mayā virahitā priyā || 3.60.30 ||

nūnaṃ tacchubhadantōṣṭhaṃ
sunāsaṃ śubhakuṇḍalam |
pūrṇacandranibhaṃ grastaṃ
mukhaṃ niṣprabhatāṃ gatam || 3.60.31 ||

sā hi campakavarṇābhā
grīvā graivēyakōcitā |
kōmalā vilapantyāstu
kāntāyā bhakṣitā śubhā || 3.60.32 ||

nūnaṃ vikṣipyamāṇau tau
bāhū pallavakōmalau |
bhakṣitau vēpamānāgrau
sahastābharaṇāṅgadau || 3.60.33 ||

mayā virahitā bālā
rakṣasāṃ bhakṣaṇāya vai |

sārthēnēva parityaktā

bhakṣitā bahubāndhavā || 3.60.34 ||

hā lakṣmaṇa mahābāhō

paśyasē tvaṃ priyāṃ kvacit |

hā priyē kva gatā bhadre

hā sītēti punaḥ punaḥ || 3.60.35 ||

ityēvaṃ vilapan rāmaḥ

paridhāvan vanād vanam |

kvacidudbhramatē vēgāt

kvacid vibhramatē balāt || 3.60.36 ||

kvacinmatta ivābhāti

kāntānvēṣaṇatatparaḥ |

sa vanāni nadīḥ śailān

giriprasravaṇāni ca |

kānanāni ca vēgēna

bhramatyaparisaṃsthitaḥ || 3.60.37 ||

tadā sa gatvā vipulaṃ mahad vanaṃ

parītya sarvaṃ tvatha maithilīṃ prati |

aniṣṭhitāśaḥ sa cakāra mārgaṇē

punaḥ priyāyāḥ paramaṃ pariśramam || 3.60.38 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye

aranyakāṇḍē ṣaṣṭitamaḥ sargaḥ ||